

РОЗРОБКА Й СУПРОВІД індивідуального проекту студента

в сучасній допрофесійній педагогічній освіті Франції: практичний аспект

ХАРЧЕНКО Т. Г.

УДК 378.011.3 – 051(44) (043.3)

У КОНЦЕПТУАЛЬНИХ засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції до європейського освітнього простору зазначено, що метою розвитку педагогічної освіти є створення такої системи підготовки педагогічних кадрів, яка на основі національних надбань світового значення та усталених європейських традицій забезпечить формування педагогічних працівників, здатних здійснювати професійну діяльність на демократичних та гуманістичних засадах, реалізувати освітню політику як пріоритетну функцію держави, що спрямовується на розвиток та самореалізацію особистості, задоволення її освітніх і духовно-культурних потреб, а також потребу бути конкурентоспроможними на ринку праці [1].

Проблеми гуманізації та індивідуалізації сучасної вітчизняної професійної підготовки майбутніх фахівців вивчають Г. Балл, І. Бех, М. Берулава, Н. Бібік, А. Богуш, М. Добрускін, О. Заболотська, І. Зязюн, В. Кремень, Н. Кузьміна, О. Романовський, О. Пехота, М. Пентилюк, О. Савченко, В. Серіков, В. Сластьонін, В. Сухомлинський, О. Сухомлинська, Є. Шиянов, В. Ягупов, І. Якіманська та ін. Усі вчені перебувають у пошуках шляхів усебічної та послідовної гуманізації та індивідуалізації системи освіти. Вони усвідомлюють, що розвиток особистості сьогодні стає головним ресурсом України в цілому. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають дослідження конструктивного педагогічного досвіду зарубіжних країн.

Мета статті полягає у вивченні особливостей практичної реалізації індивідуального підходу в допрофесійній підготовці вчителів у

Франції на сучасному етапі. Це зумовлено тим, що сучасна французька педагогічна освіта* постійно розвиває й удосконалює форми та методи орієнтації процесу професійної підготовки майбутніх учителів на потреби кожної окремої людини.

Оскільки вступити до УППВ можливо лише на базі диплома ліценціата**, тобто після трьох років навчання в університеті (bac + 3), то допрофесійна підготовка майбутніх учителів (фр. *La formation pré-professionnelle*) здійснюється саме за часів навчання в університеті. З цією метою після створення УППВ у 1989 р. у кожному французькому університеті були відкриті Університетські центри з підготовки викладачів і методистів (фр. *Le Centre Universitaire de Formation des Enseignants et des Formateurs – CUFEF*). Це загальноуніверситетська служба, функцією якої є просування й координування діяльності з питань виховання й освіти. Центр відповідає за організацію в університетах особливих освітніх заходів, пропонує загальну підготовку, пов'язану з педагогічними спеціальностями, і сприяє проведенню досліджень у галузі педагогіки. Саме Університетський центр з підготовки викладачів і методистів відповідає за допрофесійну педагогічну підготовку серед студентів та сприяє дотримуванню спадкоємності між навчанням у класичному університеті й професійною освітою майбутніх учителів в УППВ.

У Постанові Міністра національної освіти Франції від 23 квітня 2002 р. щодо університетської освіти для підготовки диплома на ступінь ліценціата зазначено, що навчальний етап ліценціату центрується на тому, щоб побудувати систему освіти, характеризовану трьома основними елементами: багатопредметністю, яка полегшує студенту професійну орієнтацію або навіть переорієнтацію; існу-

* Сучасна педагогічна освіта Франції представлена професійною початковою педагогічною освітою й післядипломною підготовкою педагогічних кадрів. Професійна початкова педагогічна освіта здійснюється за денною формою навчання в Університетському інституті підготовки вчителів (УППВ) і заочною – у Національному центрі дистанційного навчання (НЦДН).

** Ліценціат (фр. *La licence*) – диплом, що свідчить про завершення трьох років навчання в університеті (bac + 3).

ванням переходів, які дозволяють студенту здійснювати вибори між різними напрямками й етапами підготовки; наявністю механізмів з надання допомоги й супроводу студента в розробці індивідуального проекту, який дозволяє йому бути „господарем” своїх виборів [2, с. 90 – 108]. Оскільки серед студентів університетів навчається велика кількість майбутніх учителів, розглянемо, які характерні властивості практичної реалізації третього елементу цього триптиха в сучасній французькій допрофесійній педагогічній підготовці, а саме: особливості розробки й супроводу індивідуального проекту студента.

Директор Загальноуніверситетської служби інформації й орієнтації університету імені Р. Шумана в Страсбурзі пан Ж. Арру у своїй роботі „Розробка й супровід індивідуального проекту студента: Модуль „Професійний проект” (2006) зазначає, що під індивідуальним проектом студента слід розуміти поєднання, з одного боку, його проекту підготовки та, з іншого – його професійного проекту. До того ж, професійний проект зумовлює проект підготовки, а не навпаки, як це часто розуміють [3, с. 2].

Основним аргументом для розвитку й упровадження в систему сучасної вищої освіти у Франції такого механізму, як розробка й супровід індивідуального проекту студента, є той факт, що приблизно 80% молодих людей, які приходять здобувати освіту до університетів, не мають ясного й чіткого уявлення про свій професійний проект. І саме університет, на думку французьких теоретиків і практиків системи вищої освіти, несе відповідальність за те, щоб спонукати студента до розробки індивідуального професійного проекту й саме в той момент, коли він розпочинає навчання в системі вищої освіти. Багатолітній досвід навчання студентів у французьких університетах свідчить, що насправді вони зосереджуються поступово виключно на своїх заняттях, а якщо бути точнішим, зауважує Ж. Арру, то на отримання оцінок за іспити, зовсім при цьому випускаючи з уваги свою подальшу професійну інтеграцію [Там само, с. 3].

Як показує статистика, кожен клас молодих людей, які збираються скласти свій бакалавреат^{***}, формується з 10% учнів, які знають, за яким фахом вони хочуть працювати, 10% учнів, які мають гарні результати з математики й пов'язують своє майбутнє з Вищими школами^{****}, та інші 80%, які не мають точного уявлення про своє професійне майбутнє [Там само, с. 5].

Причина такої ситуації здебільшого прихована в тому, що сучасна система французької середньої освіти залишається дуже сфокусованою на здобутті бакалавреату й не дозволяє молодим людям по-справжньому розробити свій професійний проект.

Як показує практика, починаючи своє навчання відразу ж після здобуття бакалавреату, молоді люди у Франції обирають тоді подальшу підготовку в системі вищої освіти, здебільшого зважаючи на свої результати в середній освіті. Неясність у їхньому рішенні стає ще більшою з дисциплінами, які не викладають у ліцеї.

У зв'язку з цим мета механізму розробки й супроводу індивідуального проекту студента полягає в тому, аби допомогти йому стати активним учасником свого професійного проекту, ставлячи його перед реальностями професії, а також спонукати студента засвоїти методичку, застосовану до інших ситуацій, якот: вивчення особливостей проходження стажування або відмінних рис організації першого робочого місця. Ця методика, урешті-решт, є методикою наукового дослідження [4].

Першим кроком у практичній реалізації механізму розробки й супроводу індивідуального проекту студента став створений у 1984 р. в університеті імені Клода Бернара в Ліоні (фр. L'Université Claude Bernard Lyon I) модуль „Професійний проект студента” [3]. Призначений для студентів першого курсу університету, він мав на меті сприяти тому, щоб студент, зіштовхуючись з реаліями трудового життя в обраній ним галузі, став активним

учасником свого професійного проекту. Оцінений дуже позитивно студентами, цей модуль повністю вписувався в процесі реформ, пов'язаних з пошуком моделі функціонування французьких вищих навчальних закладів, яка б найкраще інтегрувала головні цілі Болонського процесу.

Економний у засобах, модуль „Професійний проект” дозволив сильно скоротити витрати на переорієнтацію і студентам, і французькому суспільству загалом. Університет імені Клода Бернара в Ліоні, створивши модуль „Професійний проект”, залишався протягом більше 10 років єдиним університетом у Франції, який упровадив його в практику навчання студентів. У 1994 р. модуль „Професійний проект” був уведений як експеримент ще в чотири університети (Тулуза 3, Тулон, Париж 4 і Страсбург 1).

Перш ніж вивчити, що ж таке модуль „Професійний проект” студента, зазначимо, що важливу роль у його поширенні в усі французькі університети відіграв лист Ж. Арру директорів департаменту вищої освіти Міністерства національної освіти Франції пану Ж.-М. Монтейу. У документі, датованому 15 листопада 2004 р., автор особливо виділяє кілька головних тез. По-перше, з огляду на бажання сприяти повному успіху реформи ЛМД^{*****}, нам здається вдалим поширити модуль „Професійний проект” у всі французькі університети, – заявляє Ж. Арру. По-друге, для того, щоб це поширення було найбільш ефективним, він закликає до ініціативи Департамент вищої освіти з тим, щоб під його керівництвом інформувати всі вищі навчальні заклади про існування й зміст модуля „Професійний проект” та звернути увагу адміністрації на його повну відповідність з цілями реформи ЛМД. По-третє, функціонуючи в цей час у половині французьких університетів, цей модуль вимагає в окремих місцях важливої роботи з координації, яку зміг би забезпечити спеціально підготовлений до цієї функції керівник [3; 5].

^{***} **Бакалавреат** (фр. Le baccalauriat) – диплом про повну дванадцятирічну середню освіту, який дає право на вступ до університету без конкурсних іспитів.

^{****} **Вищі школи** (укр. політехнічні інститути).

^{*****} **ЛМД** – реформа з розбудови системи вищої освіти на основі трьох ступенів: Ліценціат (укр. Бакалаврат), Магистр (укр. Магістратура), Докторат (укр. Аспірантура).

Ж. Арру в праці „Розробка й супровід індивідуального проекту студента” подає модель модуля „Професійний проект” у тій формі, у якій вона була визначена з моменту свого створення в 1984 р. в університеті імені Клода Бернара в Ліоні [3]. Французький дослідник зазначає: „Будучи викладачем протягом трьох років модуля „Професійний проект”, я вважаю, що процес його проведення й різні етапи не потребують ніяких змін. Я переконаний, що педагогічна інноваційна технологія, запропонована університетом імені Клода Бернара, блискучо витримала випробовування часом” [Там само, с. 8].

Модуль „Професійний проект” проходить у п’ять етапів: вступне аудиторне заняття, чотири заняття, які є спостереженням за роботою студентів у групах у вужчому складі (тип заняття: роботи під керівництвом). Студент надає результати своєї роботи двома способами: під час четвертого групового заняття у формі усного викладу (використовуючи розроблені ним плакати), а також надаючи під час цього заняття письмове досьє.

Мета першого заняття в аудиторії полягає в тому, щоб представити студентам загальний хід і цілі модуля „Професійний проект”, а також запропонувати кожному студенту обрати тему дослідження, важливу для нього: галузь діяльності, спеціальність, професію або сферу діяльності.

При цьому жодні вказівки не даються щодо теми дослідження. Це робиться для того, щоб не впливати на студентів у їхньому виборі. Ця тема не має бути вузькою, вона повинна відповідати певній професійній галузі, пов’язаній з нею (дослідження в біології, а не СНІД...). Важливо звернути увагу студентів на той факт, що їхня тема не має бути обов’язково пов’язаною з родом їхньої навчальної діяльності і що їхній вибір не матиме жодних адміністративних наслідків у подальшому навчанні.

Студенти залишають заняття, заповнивши картку „Вибір теми”. На занятті може скластися така ситуація, що певна кількість студентів зазнаватиме дуже великих труднощів під час заповнення цієї картки, оскільки жод-

на ідея про професійну діяльність не спадає їм на думку. Проте більшості з них необхідно заповнити картку „Вибір теми”. Можна дозволити лише невеликій кількості студентів почекати першого групового заняття, аби вирішитися й визначитися з темою.

Аналіз змісту карток „Вибір теми” дозволяє відповідно до зроблених студентами виборів поділити їх на групи за напрямками професійної діяльності (25 студентів). Подальші заняття модуля матимуть груповий характер. Кожна група складається, з одного боку, зі студентів, поділених на команди, зважаючи на критерій, що вони обрали вивчати одну й ту ж або близьку професійну сферу; з іншого – студентів, які не визначилися у своєму виборі. В основному кожна група містить від чотирьох до п’яти таких команд.

Це робиться з метою, щоб студенти кожної команди могли вчитися працювати колективно, обмінюватися інформацією, своїми сумнівами й конструктивно розподіляти роботу. Досвід показує, що всередині однієї і тієї ж команди вибори студентів не однакові: вони отримують користь, обмінюючись різними видами й результатами діяльності в професійній сфері, яку вони обрали. Під час послідовних занять члени різних команд, а також і студенти, які не визначилися, зможуть брати до уваги зауваження й ураховувати інформацію від інших членів групи.

Перше заняття в такій групі є зручним приводом для встановлення контакту між студентами кожної команди. Студенти всередині однієї команди обмінюються своїми координатами. Також під час першого заняття кожен студент заповнює картку-проект. У ній він схематично змальовує своє уявлення професійної галузі, сфери, яку вибрав для дослідження. Ця картка-проект буде частиною додатка до досьє, яке він надасть після закінчення чотирьох практичних занять. Окрім цього, перше заняття має на меті передати студентам певну кількість інструкцій щодо пошуку документів про професійну сферу, яку вони обрали для вивчення. Це дослідження спрямує студента до того, що він знайде інформацію з

різних джерел і, зокрема, в Інтернеті. Жоден явний тиск з боку відповідального викладача не повинен чинитися на студента. Плани й пропозиції про види джерел повинні виходити лише від самих студентів.

Мета другого групового заняття полягає в тому, що, по-перше, студенти звітують про результати своїх документальних досліджень, із цією метою просять кожен команду призначити доповідача для того, щоб повідомити групі цю інформацію. По-друге, у процесі цього заняття повідомляються інструкції щодо підготовки студентів до інтерв'ю з професіоналами. Співбесіди з ними будуть проходити під час наступного заняття.

Під час третього групового заняття студенти звітують про результати інтерв'ю. Потім їм повідомляють інструкції для редакції досьє, яке кожен студент повинен надати після закінчення модуля. Це досьє має індивідуальний характер. Воно складається з доповіді на п'ять сторінок і додатків до неї. Також до відома студентів доводять рекомендації до усної презентації результатів індивідуальних досліджень і підготовки плаката, який її супроводжуватиме під час наступного заняття.

Четверте заняття в групі складається з трьох етапів, найважливішим з яких є другий. Під час першого етапу кожен студент надає своє досьє „Професійний проект” відповідальному викладачеві групи. Узяті у своїй цілісності доповіді студентів є дуже цікавою картиною їхніх інтересів упродовж усього модуля. Про це свідчать уривки з їхньої розповідей.

У процесі другого етапу студенти надають в усній формі результати своїх досліджень, спираючись при цьому на плакат, який у принципі розроблений усією командою. Представлення студентів однієї й тієї ж команди колективне. Під час його вони викладають по черзі частину отриманих командою результатів.

Третій етап присвячено картці оцінювання. Студент заповнює її та надає викладачеві. Картка оцінювання є питальником, у кінці якого студент може формулювати вільно свої зауваження.

Такі різні етапи проведення модуля „Професійний проект студента”. На думку Ж. Арру, представлена модель є універсальною для всіх університетів [3, с. 9].

Як бачимо, модуль „Професійний проект” є навчальною одиницею, дуже економною в засобах: для студентів 10 годин аудиторних занять, які не можна порівняти з 500 годинами на рік, відведеними на вивчення різних дисциплін. До того ж, підкреслимо, відзначає Ж. Арру, що ці 10 навчальних аудиторних годин спричиняють ні з чим незрівнянні обсяги індивідуальної роботи студента й розвиток його індивідуальної відповідальності. Робота студента під час модуля оцінюється. Але йому ставиться оцінка не за правильність розробленого проекту, а швидше за запропонований студентом спосіб дій.

Роль викладача в модулі „Професійний проект” полягає в тому, аби супроводжувати студента, наголошує Ж. Арру у своїй праці „Розробка і супровід індивідуального проекту студента” [Там само, с. 10]. Викладач не обов'язково має бути спочатку фахівцем у галузі професійної орієнтації, продовжує свою думку французький дослідник. Тому він не є більше тим, „хто знає”, він є тим, хто супроводжує студента.

Його роль полягає в тому, щоб дотримуватися методології проведення занять з модуля: нагадувати його цілі, підтримувати процес пошуку документів, стимулювати розвиток інтересу студентів, заохочувати й спонукати його до роботи, ставити проблематику під час різних контактів, уточнювати вимоги, яких потрібно дотримуватися в підготовці усної та письмової презентації результатів. Натреновані методологічно й відповідальні за те, аби готувати студентів до проведення досліджень, викладачі володіють достатньою компетентністю, щоб брати участь у подібному модулі.

Основні результати, які очікують отримати від модуля, полягають у тому, що, по-перше, після занять, присвячених розвитку вмінь розробляти свій професійний проект, у студентів відбувається значне підвищення мотивації в їхньому навчанні. Стаючи все більше

усвідомленими у своєму професійному проєкті, студенти змінюють або коректують свій проєкт підготовки.

По-друге, як показала практика, введення цього модуля через посилення мотивації студентів до навчання призвело до значного скорочення кількості невдач, до зменшення запізнілих переорієнтацій, дуже дорогих і для студентів, і для суспільства.

Уведення цього механізму в інші французькі університети зробило очевидною необхідність існування координатора, який був би відповідальним за реалізацію й здійснення спостереження за особливостями функціонування такого механізму, як модульний курс „Професійний проєкт”.

На думку французьких дослідників, координатору необхідно знати історію орієнтації та її основні концепти; знати методологію модуля „Професійний проєкт”; знати університет, у якому повинен бути впроваджений модуль.

Названі компетенції, безумовно, можуть бути засвоєні. Так, із січня 1995 р. до липня 1998 р. три хвили координаторів були навчені в процесі семінарів в університеті імені К. Бернара в Ліоне. Вони були задумані й реалізовані викладачами й дослідниками, які в 1984 р. розробили модуль „Професійний проєкт” у цьому ж університеті. Проїшли навчання представники від 23 університетів (Тулуза 3, Тулон, Париж 4 Сорбонна, Париж Орсей, Монпельє 3, Мец, Париж Кретей, Католицький університет Лілля, Валансьєн, Ам'єн, Страсбург 1, Страсбург 2, Руан, Данкерк, Бордо 1, Мюлуз, Париж 6, Ренн 1, Клермон 1, Труа, Безансон, Брест, Ля Рошель). Загалом, з 1995 до 2001 рр. більше 70 осіб пройшли таку підготовку.

Особливий інтерес становлять результати оцінювання модуля „Професійний проєкт” самими студентами. Координатори механізму в університеті імені Р. Шумана Страсбург 3 (фр. L'Université Robert Schuman Strasbourg 3) наводять як приклад отримані результати опитування студентів у 2003 – 2004 навчальному році. При цьому для порівняння вони надають також результати попереднього року (роки

введення модуля в цьому університеті). Студенти 2003 – 2004 навчального року заповнили 210 анкет оцінювання в процесі четвертого заняття, студенти випуску 2002 – 2003 навчального року заповнили 192 анкети. Результати такі:

- 79% студентів оцінюють модуль як „корисний” (таких було 84% у попередньому році);
- 85% (проти 80,2% у попередньому році) стверджують, що модуль їм дозволив відкрити відповідні дійсності й реальні основи з обраного ними професійного середовища;
- 70% (проти 68,2%) уважають, що їх навчили налагоджувати контакти із зовнішнім світом;
- 63,8% (проти 58%) стверджують, що їх навчили шукати інформацію;
- 64,3% (проти 64%) переконані, що модуль навчив їх надавати структуровано результати своєї роботи;
- 58,5% (проти 49,5%) уважають, що він допоміг їм налагоджувати контакт і обмінюватися інформацією зі студентами, які мають близькі інтереси;
- 55,8% (проти 52%) уважають, що модуль становить інвестиції в майбутнє.

Ці результати свідчать, що цілі модуля „Професійний проєкт” повністю відповідають очікуванням реформи ЛМД, яка турбується про розробку й супровід індивідуального проєкту студента.

Ще одним прикладом утілення в процес університетської освіти студентів-першокурсників індивідуалізованих форм і методів навчання в межах допрофесійної педагогічної підготовки є курс „Супровід індивідуального проєкту студента” (фр. Atelier d'Accompagnement du Projet Personnel). Цей курс розроблено групою викладачів Університету імені Поля Сабатьє (фр. L'Université Paul Sabatier Toulouse III) і призначено для роботи в першому семестрі зі студентами-першокурсниками за напрямом підготовки „Точні науки й технології”. Серед цих студентів є велика кількість майбутніх викладачів коледжів і загальноосвітніх, технологічних, і професійних ліцеїв. Тому такі курси, як „Розробка

індивідуального проекту” і „Супровід індивідуального проекту” викладаються в межах допрофесійної освіти, педагогічної зокрема. Розробляючи курс „Супровід індивідуального проекту студента”, автори проекту за основу взяли тезу про те, що „для того, щоб успішно вчитися в університеті, вчорашній ліцеїст повинен зуміти стати студентом” [6]. На думку викладачів Університету імені Поля Сабатьє, це означає, по-перше, не лише засвоювати нові дисциплінарні знання, але також навчитися адаптуватися в університеті, дізнаватися про правила його функціонування й інтегруватися в новий колектив, організовувати себе в новому житті й особливо розпоряджатися своїм часом, набувати знань у нових умовах. По-друге, для того, щоб досягти успіху, навчаючись у вищому навчальному закладі, потрібно вміти розробляти впродовж усього навчального курсу підготовки Індивідуальний професійний проект. По-третє, студент повинен буде поступально розвивати такі компетенції: самостійність, здатність бути ініціативним, критичне мислення, вміння працювати в команді й конструктивно спілкуватися.

Із цією метою було розроблено й впроваджено в навчальний процес університету П. Сабатьє курс „Супровід індивідуального проекту студента”. Він є особливою формою персоналізованої підготовки, яка реалізовується в межах ательє (практичні заняття за одним напрямом) і має на меті супроводжувати студентів у цей перехідний період, допомагаючи їм у процесі розробки Індивідуального професійного проекту й сприяючи розвитку їхніх власних компетенцій. У межах ательє на допомогу студенту приходять зі своїми порадами, прагненнями відповідальний викладач. Він є також референтом: викладач приймає індивідуально кожного студента на початку навчального року, аби познайомитися, проаналізувати разом з ним його методи роботи й знайти рішення з їх покращення. У кінці першого семестру викладач також зустрічається зі студентом для того, щоб підвести з ним підсумки минулого семестру, поговорити про подальшу орієнтацію. Цей викладач є тьюто-

ром студента впродовж усього першого року навчання в університеті.

Розглянемо, які особливості організації роботи ательє „Супровід індивідуального проекту студента” в університеті П. Сабатьє. Заняття проходять у маленьких групах (приблизно по 16 осіб), і проводить їх спеціально підготовлений для цієї роботи викладач-референт. Робота в групах – це заняття тривалістю в півтори години кожне, які проходять один раз на тиждень.

Упродовж усього навчального року організаційними питаннями щодо ательє займається секретаріат і група відповідальних викладачів, зв'язатися з якими можна за вказаними в спеціально розробленому для студентів Керівництві координатами [Там само].

Проектна робота, яка пропонується, полягає в тому, щоб поглибити індивідуальні роздуми студентів на предмет того, до якої професії в них є покликання й схильності. Група складається з двох або трьох студентів, критерієм відбору яких є спільність інтересів.

Під час роботи ательє студенти відіграють активну роль та є активними учасниками процесу свого навчання. Вони беруть участь у міркуваннях, дискусіях і дебатах, які пропонуються, реалізують індивідуальні або групові форми роботи, виступають з короткими повідомленнями.

Усі форми й результати роботи є предметом оцінювання.

Організатори проекту пропонують у розпорядження тих, хто навчається, спеціально розроблене Керівництво „Супровід індивідуального проекту студента в університеті Поля Сабатьє”. Воно містить усі головні документи, необхідні для роботи в ательє: план і графік проведення занять з указівкою точних дат; стислий опис різних етапів роботи; дидактичні й роздавальні матеріали [Там само].

Перші чотири заняття присвячено постановці проблематики курсу „Супровід індивідуального проекту”. Мета першого заняття „Презентація” полягає в тому, щоб представити відповідального викладача й кожного студента, представити сам курс та індивідуалізовані форми оцінювання роботи. Завдан-

ня другого заняття „Ознайомлення” – допомогти студентам подати якості свого характеру, достоїнства й головні інтереси, а також уперше поговорити про доцільність розробки індивідуального професійного проекту. Після форуму наступне заняття присвячене поняттю проекту, особливостям організації форм і методів роботи, пов’язаної з його розробкою. Завдання четвертого заняття „Методи роботи” полягає в тому, аби розвинути рефлексію про форми роботи з вивчення дисциплін, а також організувати ательє з розвитку навичок запам’ятовування навчального матеріалу.

Подальші заняття курсу „Супровід індивідуального проекту” присвячено безпосередньо розробці й реалізації кожним студентом свого індивідуального та професійного проекту. Метою п’ятого заняття „Пошук документальних джерел” є розвиток навичок, пов’язаних з особливостями збору інформації й різних документів, а також проведення ательє з розвитку навичок управління власним часом. Шосте заняття присвячено підготовці до бесід з представниками різних професій і безпосередньо спостереженню за процесом розробки студентами своїх проектів. Завдання сьомого заняття полягає в тому, щоб допомогти студентам у підготовці до звітів за проектами, які розробляються. Після кількох занять, присвячених індивідуальній роботі студентів, подальші заняття присвячено підготовці до усної презентації проектів, роботі над доповідями й плакатами [6].

Отже, розробка й супровід індивідуального проекту студента є провідним механізмом індивідуалізації сучасної допрофесійної педагогічної освіти в університетах Франції. Він має на меті оптимізувати шанси на успіх усіх без винятку студентів. Соціально-економічні зміни французького суспільства наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. змінили контингент студентів вищих навчальних закладів. У свої ряди тепер університет приймає студентів, які є вихідцями з різних соціальних верств і різних країн. Вищі навчальні заклади Франції мають

приспособитися до цих соціально-демографічних змін. У зв’язку з цим загальне завдання таких курсів полягає в тому, аби супроводжувати, надавати допомогу кожному студентові для оптимізації його успішності в процесі навчання. За допомогою кращого „пізнання себе” він зможе засвоїти необхідні компетенції й розробити та реалізувати свій індивідуальний професійний проект.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в дослідженні особливостей практичної реалізації індивідуального підходу в сучасній професійній освіті вчителів початкових і середніх шкіл Франції.

Література

1. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір : затверджено наказом МОН №998 від 31.12.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/laws/MON_988.doc.

2. Франція у європейському просторі вищої освіти / уряд. Г. Г. Крючков, В. Б. Бурбело. – К. : Вид.-поліграф. центр „Київ. ун-т”, 2005. – 169 с.

3. Arrous J. Elaboration et accompagnement du projet personnel de l’etudiant: Le module „Projet professionnel” / J. Arrous [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nte-serveur.univ-lyon1.fr/gilles/projetpro/Le_PPE.pdf.

4. Cahier des charges de la deuxième année de formation dans les IUFM (plan de rénovation de la formation des enseignants du 27 février 2001) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.education.gouv.fr/bo/2002/15/encart.htm>.

5. Режим доступу : <http://www.education.gouv.fr/>.

6. Atelier d’Accompagnement du Projet Personnel. Livret de l’etudiant. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.univ-tlse3.fr/servlet/com.univ.collaboratif.utils.LectureFichiergw?CODE_FICHER=1248352871952&ID_FICHE=6669.

* * *

Харченко Т. Г. Розробка й супровід індивідуального проекту студента в сучасній допрофесійній педагогічній освіті Франції: практичний аспект

У статті на основі аналізу французької науково-педагогічної літератури встановлено, що однією з перших форм індивідуалізованого навчання, з яким стикається майбутній учитель, є механізм „Розробка й супровід індивідуального проекту студента”, який реалізується в межах сучасної допрофесійної педагогічної освіти в університетах Франції. Мета цього механізму полягає в тому, щоб супроводжувати, надавати допомогу кожному студенту в оптимізації його успішності в процесі навчання, а також допомогти студенту стати активним учасником свого професійного проекту. Реалізується він у першому семестрі першого року навчання в процесі таких практичних модульних курсів, як „Розробка індивідуального проекту”, „Супровід індивідуального проекту”, „Професійний проект студента”.

Ключові слова: індивідуальний проект, допрофесійна педагогічна освіта, професійний проект.

Харченко Т. Г. Разработка и сопровождение индивидуального проекта студента в современном допрофессиональном педагогическом образовании Франции: практический аспект

В статье на основе анализа французской научно-педагогической литературы установлено, что одной из первых форм индивидуализированного обучения, с которым сталкивается будущий учитель, является механизм „Разработка и сопровождение индивидуального проекта студента”, который реализуется в рамках современного допрофессионального педагогического образования во Франции. Цель данного механизма заключается в том, чтобы сопровождать, оказывать помощь каждому студенту для оптимизации его успешности в процессе обучения, а также помочь студенту стать активным участником своего профессионального проекта. Реализуется он

в первом семестре первого года обучения в рамках таких модульных курсов, как „Разработка индивидуального проекта”, „Сопровождение индивидуального проекта”, „Профессиональный проект студента”.

Ключевые слова: индивидуальный проект, допрофессиональное педагогическое образование, профессиональный проект.

Kharchenko T. G. The Development and Supervision of the Student's Individual Project in the Modern Pre-Professional Teacher Training in France: Practical Aspect

The article reviews the social and economical changes that took place in the French society at the end of the 20th – beginning of the 21st Centuries and affected the composition of the student populations in the higher educational establishments, which started to enroll students from previously underserved social groups and new countries. Higher educational establishments are yet to adapt to these social and demographic changes. For this reason, theorists and experts of teacher training in France have turned to the development of individualized educational programs. According to scholars, the competent supervision of students' independent learning will yielded better results in terms of mastering necessary skills by them, as well as developing and realizing their individual professional project.

It has been established on the basis of French scholarly pedagogical sources that one of the first forms of the individualized education that a prospective teacher faces is the “Development and supervision of student's individual project”, which is realized in the modern pre-professional teacher training in France. This procedure is aimed to support each student academic success, as well as to help the student to become an active member of his/her professional project. It is realized in the first term of an academic year during such module courses as “Development of the individual project”, “Supervision of the individual project”, “Professional student's project”.

Key words: individual project, pre-professional teacher training, professional project.

Стаття надійшла до редакції 05.06.2013 р.

Прийнято до друку 27.06.2013 р.